

foregribe den endelige Afgjørelse af Børnepligtens Ordning gennem den nye Børnepligtslov; thi ellers maatte den udtrykkelig have udtalt sig om, at de og de Paragrafer i den da gjældende Børnepligtslov vare hævede, men derom siges der ikke et Ord. Jeg maa ogsaa gjøre opmærksom paa, at denne min Dpfattelse er deelt af Rigsdagen, da den sidste Gang voterede over Børnepligtsloven, thi der som enhver Undtagelse skulde være stridende imod Hærløven, vilde Rigsdagen neppe have gjort nogen saadan, og min Dpfattelse er ogsaa gjort gjældende af den ærede Regjering i det Lovforslag, som foreligger. Lad os imidlertid med det ærede Medlem antage det for afgjort ved Loven om Hærens Ordning — hvad det bestemt ikke er — at Præsterne skulle gjøre militair Tjeneste, saa siger jeg, at det dermed slet ikke er afgjort, at vi, naar vi vedtage en ny Børnepligtslov, derved skulde være bundne til at forlange, at Præsterne skulle gjøre militair Tjeneste, naar vi af andre høiere Hensyn finde dette uforstandigt eller ialtfald urigtigt. — Dette turde være tilstrækkeligt til at documentere min Berettigelse til at fremkomme med dette Forslag, og jeg skal nu med saa faa Ord, som jeg formaaer, søge at godtgjøre dets Nødvendighed og anbefale det til Thingets Vedtagelse. Tage vi Grundloven for os, see vi, at den i § 75 tilfuger, at Folketiken skal have en Forsatning, som skal ordnes ved Lov; vi see, at den i § 78 tilfuger de fra Folketirken afvigende Troes-samfund, at deres Forhold skal ordnes nærmere ved Lov, og vi finde endelig i §§ 76, 77 og 79 adskillige Bestemmelser, som vidne om den Omhu, hvormed Grundloven har bestræbt sig for at værne om de forskjellige Religions-samfund. See vi dernæst hen til Historiens Erfaring, og hvad denne lærer, vil jeg ikke tale om, hvad en varm og levende religiøs Overbeviisning har for en Betydning for Ons evige Liv, men Ingen vil kunne nægte, at den religiøse Overbeviisning ogsaa i det borgerlige Liv og for det borgerlige Selskab har overordentlig Stort at betyde. Endelig vil jeg bede ærede Medlemmer at tage en anden Ting i Betragtning, som jeg troer forholder sig saaledes — idetmindste har

jeg søgt at skaffe mig saa paalidelig Kundskab derom som muligt — nemlig at der, som jeg troer, ikke er noget protestantisk Land, hvori man forlanger, at Geistligheden skal gjøre Krigstjeneste. Tilvisse troer jeg heller ikke, at det fordres hverken i den katholske eller græske Kirke og vistnok heller ikke hos Muhamedanerne, men hvad jeg især vil pointere, fordi man saa ofte pointerer det Demokratiske, er, at man, saavidt jeg har kunnet erfare, i Nordamerika respecterer Præsternes Stilling og ikke forlanger af de Geistlige, at de skulle gaae med i Krigen. Naar nu Forholdene ere saaledes, finder jeg, at der er den største Grund for Regjeringen og Repræsentationen til at gaae forsigtig og hensynsfuldt tilværks ligeoverfor de forskjellige Religions-samfund i Staten. Jeg siger paa ingen Maade, at Geistligheden skal være fri; jeg siger heller ikke, at den skal gjøre Tjeneste, men jeg siger blot, at Spørgsmaalet skal overveies, og naar skal det da overveies? Naar de forskjellige Religions-samfund have havt Leilighed til at erklære sig over Spørgsmaalets Betydning. Naar dette er skeet, naar disse forskjellige Erklæringer ligge for Regjeringen og Repræsentationen, skulle de naturligtvis bedømmes, ikke gaaende ud fra den individuelle Anskuelse, Enhver af os har om, hvorvidt det er rigtigt, at Præsterne skulle gjøre Tjeneste eller ikke, men de skulle bedømmes, idet vi sætte os paa det Standpunkt, hvorpaa det paagjældende religiøse Samfund staaer og nødvendigtvis maa staae efter sin hele religiøse Dpfattelse. At denne Bedømmelse bør være og ogsaa vil blive foretagen hensynsfuldt, tvivler jeg ikke om, og det er ogsaa nødvendigt, men det forekommer mig, at vi først kunne vente, at denne Sag kan finde en gavnlig og heldig Løsning, naar saadanne Erklæringer ligge for. Det ærede Medlem, som først havde Ordet, indvendte imod mit Undringsforslag, at det ikke kunde bruges, fordi vi ikke nu kunne faae nogen Erklæring fra Folketirken, eftersom denne ikke vilde kunne faae nogen Forsatning i, jeg veed ikke hvor lang Tid han sagde, men det skulde være meget længe (S. A. Hansen: Jeg nævnte ingen Tid!). Ja, han meente dog, at Folketirken ingen For-